

EL VETERINARI CATALÀ RAMON TURRÓ I DARDER I L'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS (IEC)

Dr. Jaume Roca Tena

INTRODUCCIÓ

18-nov 98

RAMON TURRÓ (1854-1926) va néixer a Malgrat, i obtingué el títol de veterinari l'any 1890, destacant principalment en bacteriologia-immunologia i filosofia. Fou director del Laboratori Municipal de Barcelona des de 1905 al 1926 (en que morí), succeint al famós metge Dr. Jaume Ferran i Clua.

El 18 de juny del 1907, la Diputació provincial de Barcelona, mitjançant un Dictàmen-Acord signat pel seu President Enric Prat de la Riba, decidia crear l'INSTITUT D'ESTUDIS CATALANS.

Per un Dictàmen-Acord d'ampliació fet per la mateixa Diputació el 14-2-11, l'Institut està format per tres seccions: La Històrica-Arqueològica, la Filosòfica i la de Ciències.

Dins la secció Filosòfica hi havia dues persones dominants: Alcover i Pompeu Fabra. Com a Filòsof, Eugeni d'Ors, i en la sessió de Ciències, Ramon Turró i Darder (1911).

SOCIETAT CATALANA DE BIOLOGIA (SCB)

La secció de Ciències es dedicà a la investigació de Matemàtiques, Físico-Químiques i Biològiques. La de Biològiques comptà al començament amb dos metges, Miquel A. Fargas (1858-1916) i August Pi i Sunyer (1879-1965) i un veterinari, Ramon Turró i Darder (1854-1926).

Els primers presidents de la SCB foren August Pi i Sunyer (1913/18), Jesús M. Bellido (1919-20) i Ramon Turró (1920-24). Al fundar-se la SCB, Turró va ésser col·locat entre els socis d'honor.

La creació de la SCB va significar la culminació de diversos i transcendents problemes. Hi havia centres i racons per a treballar, però no cenacles acreditats on discutir els treballs, mancava l'escenari convenient per poder dialogar.

Quan Turró i Cajal volgueren discutir amb Ferrán, varen tenir que recórrer, com a "tribuna", a la premsa diària; com es lògic pensar, el marc no era l'adequat, i solament a Espanya (Madrid) hi havia una revista idònia per publicar la ciència experimental. França i Alemanya eren la primícia dels escassos científics d'aquella època. La SCB es va trobar amb aquest problema, així com també en la elecció d'idioma (català, castellà, francès, etc.).

En Ramon Turró, en un diari de Barcelona, va publicar un extens article en català titulat "L'ànima i la llengua", mostrant-se un gran defensor de la llengua catalana al dir, entre d'altres coses, que "l'ànima d'un poble es la llengua que parla", "...senten la falta de la llengua nativa, sense donar-se compte del perquè la senten", etc.

El primer volum "Treball de la Societat de Biologia I-1913", va ser publicat en català. A excepció dels membres Remigio Dargallo i Cayetano López, que no eren catalans, Turró i

August Pi i Sunyer foren els més importants rectors dels treballs de la Societat Catalana de Biologia, i que perduraren fins el 1937, continuant el 1963 amb el títol de "Societat de Biologia de Barcelona".

En el transcurs del primer any (1913), les reunions es repartiren entre el Laboratori Municipal de Barcelona i a Fisiologia de la Facultat de Medicina. En 8 sessions s'exposaren 9 temes de bacteriologia-immunologia, 8 de fisiologia i 3 d'altres matèries.

Turró fou mestre d'un equip de col·laboradors com Pere González, Cayetano López, Josep Alomar, August Pi i Sunyer, Jesus M. Bellido, Pau Agustí i, darrerament, Vidal Munné, etc.

La SCB tenia, i té per objecte, l'estudi de la ciència dels éssers organitzats i apreciats en els seus estats normals i patològics. Aquesta Societat tenia socis honoraris, numeraris i corresponents. Les sessions científiques eren públiques.

El 18-12-1913, el govern espanyol aprovà la Mancomunitat Catalana, i això va donar més estabilitat a la SCB.

EPIDÈMIA DE FEBRE TIFOIDEA A BARCELONA (1914)

→ El 1914, Ramon Turró fou el gran protagonista de la terrible epidèmia de febre tifoidea humana que va afectar amb gran mortalitat a Barcelona, i que el Laboratori Municipal de Barcelona, dirigit per Ramon Turró va resoldre. Turró trobà el bacil de Eberth en les aigües provinents de Montcada, i que abastia la major part del casc antic de Barcelona. Malgrat això, les autoritats de Barcelona, polítics i inclús tècnics superiors sanitaris, consideraven que les aigües de Montcada eren les bones i les de Dosrius eren les dolentes, sostenint-ho més per intuïció que per anàlisis bacteriològics seriosos. ←

→ S'atribuí el problema al tifus de les aus de corral i de conills que hi havia a les cases, als animals dels escorxadors (bovins, porcs, etc.). Els veterinaris extremaren les mesures sanitàries, sense resultats.

En Turró proposà al Batlle de Barcelona que es tanqués l'aigua de Montcada el 26 d'octubre, però no es va fer fins el 23 de novembre. Passats uns dies, disminuïren les defuncions sensiblement. En Turró, gairebé sol, guanyà la batalla i la guerra.

Poc temps després, en un cèntric hotel de Barcelona, les primeres Autoritats provincials i municipals de Barcelona oferiren un banquet d'homenatge i desgravi al Dr. Turró, i al qual també hi assistiren les primeres autoritats mèdiques, farmacèutiques i veterinàries, no solament de Barcelona, sinó també d'altres punts d'Espanya.

→ Ramon Turró fou Director del Laboratori fins a la seva mort (1926). El 1924 li tocava la jubilació, però com a cas excepcional, l'hi demanà que continués.

OBRES FILOSÒFIQUES

Ramon Turró va escriure diverses obres científiques i filosòfiques en català, i que després foren traduïdes a d'altres idiomes.

A més dels treballs científics (més de 60), tenim que destacar les següents obres filosòfiques: "Verdaguer vindicat per un català", 1903. "Orígens del coneixement. La fam",

1909. "Criteriologia de Balmes", 1912. "El sentit del tacte", 1913. "Orígens", 1914. "El mètode objectiu", 1916. "Filosofia crítica", 1918. "La base tròfica de la intel·ligència", 1918. "La disciplina mental", 1924. "Diàlegs sobre Art i Ciència", 1925, etc.

El 1923, Turró fundà la Societat Catalana de Filosofia.

Després de la seva mort (1926), podem afirmar que han sigut innumerables, fins el dia d'avui, els articles i treballs que parlen i comenten la seva obra *7 biografies i 103 articles*.

RESUM FINAL

- 1892- Acadèmic Numerari de la "Reial Acadèmia de Medicina i Cirurgia de Barcelona".
- 1904- Vice-president de la mateixa.
- 1904-12- President del Col·legi Oficial de Veterinaris de Barcelona.
- 1905-26- Director del Laboratori Municipal de Barcelona (li tocava jubilar-se el 1924, però l'Ajuntament li prorrogà més temps).
- 1908- President de l'Acadèmia de Ciències Mèdiques de Catalunya i Balears.
- 1911- Membre de l'Institut d'Estudis Catalans i Cap fundador de la Secció de Ciències.
- 1915- President de l'Acadèmia i Laboratori de Ciències Mèdiques.
- 1917- President de l'Assemblea Nacional de Veterinària, celebrada a Barcelona.
- 1919- Membre de la "Société de Biologia de Paris".
- 1917- Eradicació de la gran epidèmia de tifus humà ocorreguda a Barcelona i originada per les aigües de Montcada.
- 06-6-26- Acte del seu enterrament a Barcelona, amb assistència de les primeres autoritats.
- 16-8-26- A Malgrat, i amb presència de les primeres Autoritats de Catalunya, placa commemorativa a la casa on va néixer (Malgrat 8-12-1854).
- 1926- l'Ajuntament de Barcelona, donà el nom de Ramon Turró al carrer colindant al Laboratori Municipal.
- 1954- Homenatge al Centenari del seu naixement, que li van fer la Reial Acadèmia de Medicina, el Laboratori Municipal i el Col·legi de Veterinaris de Barcelona.
En la Reial Acadèmia de Medicina de Barcelona, té una Sala dedicada a Turró.

1936-1976- Sengles homenatges a Turró, fets en els Congressos de Metges i Biòlegs de la Llengua Catalana, a Perpinyà, etc.

A més dels treballs i obres publicades de la seva especialitat, publicà obres filosòfiques com, "Orígens del coneixement", "la fam", "La disciplina mental", "La base tròfica de la intel·ligència" i "El mètode objectiu", traduïdes en diversos idiomes.

No citem els treballs de les seves especialitats, en honor a la brevetat (publicà més de 60 treballs).

Fou un dels científics catalans més destacats del primer quart del segle XX.